

Zaak C-743/23

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

4 december 2023

Verwijzende rechter:

Landessozialgericht für das Saarland (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 november 2023

Verzoeker en geïntimeerde:

A

Verweerder en appelllant:

GKV-Spitzenverband

Voorwerp van het hoofdgeding

Ziektekostenverzekeringplicht – Vaststelling van het toepasselijke recht – Verrichten van werkzaamheden in twee of meer lidstaten – Inaanmerkingneming van de werkzaamheden in derde landen

Voorwerp en rechtsgrondslag van de verwijzing

Artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1) Moet artikel 13, lid 1, van verordening nr. 883/2004, gelezen in samenhang met artikel 14, lid 8, van verordening nr. 987/2009, aldus worden uitgelegd dat bij de beoordeling of een substantieel gedeelte van de werkzaamheden in een lidstaat wordt verricht, alle werkzaamheden van de werknemer, met inbegrip van zijn werkzaamheden in derde landen, in aanmerking moeten worden genomen?

2) Of moet artikel 13, lid 1, van verordening nr. 883/2004, gelezen in samenhang met artikel 14, lid 8, van verordening nr. 987/2009, aldus worden uitgelegd dat bij de beoordeling of een substantieel gedeelte van de werkzaamheden in een lidstaat wordt verricht, uitsluitend de werkzaamheden van de werknemer die in lidstaten worden verricht, in aanmerking moeten worden genomen?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen (hierna: „Overeenkomst EG-Zwitserland”), artikel 8 en artikel 1 van bijlage II,

Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (hierna: „verordening nr. 883/2004”), artikel 13

Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (hierna: „verordening nr. 987/2009”), artikelen 14 en 16

Aangevoerde nationale bepalingen

Gesetz zur Koordinierung der Systeme der sozialen Sicherheit in Europa (wet betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels in Europa), § 2

Sozialgesetzbuch Fünftes Buch – Gesetzliche Krankenversicherung (Boek 5 van het Sociaal Wetboek – Verplichte ziektekostenverzekering; hierna: „SGB V”), § 219a

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 Betwist wordt of verzoeker van 1 december 2015 tot en met 30 november 2020 in Duitsland of in Zwitserland onderworpen was aan de verplichting om een ziektekostenverzekering af te sluiten.
- 2 Verzoeker, die in Duitsland woont, was in het tijdvak van 1 december 2015 tot en met 31 december 2020 in Zwitserland in loondienst werkzaam. Hij werkte voor zijn werkgever als exportmedewerker en bezocht klanten ter plaatse om hen aldaar te adviseren alsook om scholingen, seminars en proeverijen te verzorgen. De klanten bevonden zich grotendeels in landen buiten de Europese Unie. In zowel Zwitserland als Duitsland werkte hij gewoonlijk 10,5 dag per kwartaal. De werkzaamheden in Duitsland betroffen taken die verzoeker thuis vanaf zijn woonplaats verrichtte. Verzoeker kreeg iedere maand dezelfde vergoeding zonder evenredige toebedeling naar de plaats van de werkzaamheden.

- 3 Op 19 november 2015 wendde hij zich tot verweerder en verwees naar het feit dat hij in Zwitserland werkzaam is en minder dan 25 % van zijn werkzaamheden in Duitsland verricht.
- 4 Op 1 december 2015 sloot verzoeker een ziektekostenverzekering in Zwitserland af. Bij brief van 22 februari 2016 deelde het Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt (dienst voor sociale bijdragen van het kanton Basel-Stad, Zwitserland) mee dat het dat bewijs van ziektekostenverzekering had ontvangen en ter kennis neemt dat verzoeker de verplichte verzekering volgens het Krankenversicherungsgesetz (KVG) (federale wet op de ziektekostenverzekering, Zwitserland) in Zwitserland heeft afgesloten overeenkomstig de bilaterale overeenkomst (EU/EVA premie voor Duitsland).
- 5 Bij besluit van 18 augustus 2016 stelde verweerder op grond van artikel 13 van verordening nr. 883/2004 vast dat de Duitse socialezekerheidswetgeving van toepassing is op de betrokken arbeidsverhouding voor het tijdvak van 1 december 2015 tot en met 30 november 2020, en gaf hij een overeenkomstige A 1-verklaring af. Verzoeker verricht zijn werkzaamheden gewoonlijk in twee of meer lidstaten. Meer dan een substantieel gedeelte van de werkzaamheden worden in het land waar hij woont, Duitsland, verricht zodat de Duitse socialezekerheidswetgeving van toepassing is.
- 6 Het bezwaar dat verzoeker daartegen heeft ingediend wees verweerder bij besluit van 18 december 2020 af. Op de onderhavige feiten zijn de bepalingen van de verordening nr. 883/2004 en verordening nr. 987/2009 van toepassing. Aangezien deze verordeningen uitsluitend binnen de territoriale werkingssfeer ervan mogen worden toegepast, zijn enkel de werkzaamheden in de landen die onder deze werkingssfeer vallen relevant. In zoverre moet in het concrete geval uitsluitend worden uitgegaan van de verhouding tussen verzoekers arbeidstijd in Duitsland en die in Zwitserland. In dit verband verricht verzoeker een substantieel gedeelte van zijn werkzaamheden in het land waar hij woont.
- 7 Daartegen heeft verzoeker op 28 december 2020 beroep ingesteld.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 8 Verzoeker heeft aangevoerd dat hij zijn werkzaamheden in Zwitserland in het tijdvak van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2020 heeft verricht. Bij de vaststelling van het substantiële gedeelte van de arbeidstijd moet niet alleen worden uitgegaan van de arbeidstijd in Duitsland en Zwitserland maar veeleer van alle werkzaamheden, dus ook van zijn werkzaamheden in derde landen. Voorts is niet duidelijk dat verweerder het Zwitserse orgaan overeenkomstig artikel 16, lid 2, van verordening nr. 987/2009 naar behoren op de hoogte heeft gebracht, zodat het bestreden besluit geen bindende kracht kan hebben. Bovendien was hij gedurende het gehele tijdvak van zijn werkzaamheden in Zwitserland bij de socialezekerheidsautoriteiten geregistreerd als persoon die onder de socialeverzekeringsplicht valt. De dienst voor sociale bijdragen van het kanton

Bazel-Stad heeft voor hem bindend vastgesteld dat hij als grensarbeider in Zwitserland toetreedt tot de ziektekostenverzekering (besluit van 22 februari 2016, dat volgens artikel 5, lid 1, van verordening nr. 987/2009 ook voor verweerder bindend is). Tevens heeft verweerder er op geen enkele wijze voor gezorgd dat door de Duitse socialezekerheidsorganen uitvoering is geven aan het besluit van 18 augustus 2016. Daarenboven heeft verweerder geen enkele moeite gedaan om de bezwaarprocedure binnen een redelijke termijn af te sluiten. Integendeel, de zaak is vier jaar lang blijven liggen. Op grond van dit gedrag van verweerder mocht verzoeker erop vertrouwen dat verweerder niet vasthoudt aan het oorspronkelijke besluit.

- 9 Verweerder heeft aangevoerd dat hij als orgaan van de lidstaat van verzoekers woonplaats bevoegd was de beslissing te geven met inachtneming van artikel 16, lid 2, van verordening nr. 987/2009, gelezen in samenhang met § 219a SGB V. Tevens heeft hij zowel het Zwitserse orgaan alsook interveniënte in kennis gesteld van zijn besluit van 18 augustus 2016.
- 10 Op verzoek van het Sozialgericht (rechter bevoegd in socialezekerheidszaken, Zwitserland) heeft het Bundesamt für Sozialversicherungen (federale dienst voor sociale verzekeringen) in Bern (Zwitserland) meegedeeld dat verweeders vaststelling van 18 augustus 2016 niet is doorgestuurd naar het bevoegde Zwitserse orgaan, de Ausgleichskasse Basel-Stadt (compensatiekas Bazel-stad). De vaststelling van de toepasselijke wetgeving door verweerder wordt niet bestreden. Zij heeft betrekking op een terug liggend tijdvak en de A 1-verklaring kan ook voor een terug liggende tijdvak worden afgegeven. Bovendien heeft de A 1-verklaring enkel declaratoire kracht. Indien een verklaring ontbreekt, wordt volgens de algemene beginselen van verordening nr. 883/2004 bepaald welke socialezekerheidswetgeving van toepassing is. Aangezien Zwitserland nu door verweerder op de hoogte is gesteld van de vaststelling van de toepasselijke wetgeving en daarmee instemt, is de omstandigheid dat de vaststelling in 2016 niet correct in Zwitserland is geregistreerd, niet meer relevant. Zonder op de hoogte te zijn van de onderhavige feiten en de vaststelling van verweerder, heeft de Ausgleichskasse Basel-Stadt reeds een A 1-verklaring voor verzoeker afgegeven voor het tijdvak van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2020, waaruit blijkt dat de Zwitserse socialezekerheidswetgeving van toepassing is. Indien de vaststelling van het Duitse recht echter bevestigd wordt, moet de Zwitserse verklaring ongeldig worden verklaard en moeten de premies aan de Zwitserse werkgever worden terugbetaald. Voor het tijdvak van 1 december 2015 tot en met 31 december 2018 en het tijdvak vanaf 1 januari 2021 zijn er geen A 1-verklaringen aan de Ausgleichskasse overgelegd en ook geen detacheringen via de Zwitserse werkgever aangevraagd.
- 11 Bij rechterlijke beslissing van 4 augustus 2022 heeft het Sozialgericht für das Saarland (rechter bevoegd voor socialezekerheidszaken voor de deelstaat Saarland, Duitsland) – met vernietiging van het besluit van 18 augustus 2016 – verweerder veroordeeld tot vaststelling van de toepasselijkheid van de Zwitserse voorschriften op de werkzaamheden bij interveniënte van 1 december 2015 tot en

met 31 december 2020 volgens artikel 13 van verordening nr. 883/2004, gelezen in samenhang met artikel 16 van verordening 987/2009.

- 12 In zijn motivering heeft het in wezen geoordeeld dat de toepasselijkheid van het Zwitserse recht voortvloeit uit artikel 13, lid 1, onder b), van verordening nr. 883/2004, dat wil zeggen de wetgeving van de lidstaat waar de zetel van de onderneming waarvan verzoeker in dienst is zich bevindt (hier Zwitserland), daar verzoeker niet een substantieel gedeelte van zijn werkzaamheden verricht in de lidstaat waar hij woont (hier Duitsland). Indien van ongeveer 65 werkdagen per kwartaal slechts 10,5 daarvan (iets minder dan 1/6) in Duitsland wordt gewerkt, kan dat niet meer als substantieel in de zin van artikel 13, lid 1, van verordening nr. 883/2004 en artikel 14, lid 8, van verordening nr. 987/2009 worden beschouwd.
- 13 Volgens verweerders zienswijze om bij de vaststelling van het recht slechts rekening te houden met de gedeelten van de werkzaamheden die in Zwitserland en Duitsland worden verricht, zou de beslissing als bedoeld in artikel 16, lid 2, van verordening nr. 987/2009 dan ook alleen kunnen worden genomen over de aldaar verrichte werkzaamheden. Dit kan noch uit de bewoordingen van artikel 13, leden 1 en 3, van verordening nr. 883/2004 en artikel 14, lid 8, van verordening nr. 987/2009 worden afgeleid, noch strookt het met doel en strekking om voor (de) werkzaamheden de toepasselijke wetgeving vast te leggen. Verweerders uitlegging van de norm zou ertoe leiden dat een uniforme leefsituatie, in casu de arbeidsverhouding, op onnatuurlijke wijze zou worden opgesplitst. In de hier relevante zin heeft ook het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) al geoordeeld in het arrest van 19 mei 2022, INAIL en INPS (C-33/21, EU:C:2022:402). Bevoegd voor die vaststelling van de toepasselijke wetgeving overeenkomstig de door de rechter opgelegde verplichting, is verweerder.
- 14 Verweerder heeft tegen de op 9 augustus 2022 aan hem betekende rechterlijke beslissing op 6 september 2022 hoger beroep ingesteld.
- 15 Tot staving ervan heeft hij aangevoerd dat de regelingen van de verordening en dus het rechtsgevolg van de vaststelling uitsluitend betrekking hebben op werkzaamheden die binnen de werkingssfeer van de verordeningen vallen. Indien de Europese wetgever had gewild dat werkzaamheden in derde landen bij de beoordeling van artikel 13 van verordening nr. 883/2004 in aanmerking worden genomen, zouden daarvoor regelingen zijn vastgelegd, waaronder ook de andere in artikel 13 van verordening nr. 883/2004 geregelde constellaties zouden vallen.
- 16 Het arrest van 19 mei 2022, INAIL en INPS (C-33/21, EU:C:2022:402) betreft de bijzondere situatie van vliegend personeel. In dat arrest wordt nergens vermeld dat de betrokkenen werkzaam zijn geweest in een staat, waarin de verordening niet geldt. Het arrest is dus niet geschikt om deze vraag te beantwoorden. Twee andere arresten [van 8 mei 2019, Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381 en 25 november 2021, Finanzamt Österreich (gezinsuitkeringen voor ontwikkelingswerkers), C-372/20, EU:C:2021:962], wijzen erop dat ook het

Hof over deze kwestie nog geen vaste opvatting heeft en de rechtspraak tot dusver tegenstrijdig is.

- 17 Voorts is verweerder – voor het geval dat hij op grond van een bindende rechterlijke beslissing de toepassing van de Zwitserse socialezekerheidswetgeving zou vaststellen – weliswaar bevoegd om in het geval dat Duitsland het woonland is, het toepasselijke recht vast te stellen, maar niet om de A 1-verklaring af te geven (in het geval dat Zwitsers recht geldt). Volgens de in artikel 16 van verordening nr. 987/2009 bedoelde procedure wordt het bevoegde Zwitserse orgaan op de hoogte gesteld van de vaststelling en geeft het vervolgens de A 1-verklaring af. De vaststelling is aanvankelijk slechts voorlopig en het bevoegde Zwitserse orgaan heeft in dit geval het recht om deze binnen twee maanden te betwisten. Het bevoegde Zwitserse orgaan is niet gebonden aan een beslissing van een Duitse rechter, aangezien deze beslissing geen werking heeft buiten het Duitse grondgebied. Zoals reeds bekend is, deelt het bevoegde Zwitserse orgaan de opvatting van verweerder en acht het niet mogelijk om rekening te houden met de arbeidstijd die buiten de werkingssfeer van verordening nr. 883/2004 valt. Derhalve moet worden aangenomen dat het Zwitserse orgaan gebruik zal maken van haar mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen.
- 18 Verweerder verzoekt om vernietiging van de beslissing van het Sozialgericht für das Saarland van 4 augustus 2022 en afwijzing van het beroep.
- 19 Verzoeker en interveniënte concluderen tot verwerping van het hoger beroep. Zij verdedigen de bestreden beslissing.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 20 Van de juiste uitlegging van artikel 13 van verordening nr. 883/2004 en artikel 14 van verordening nr. 987/2009 hangt af, waar verzoeker in het litigieuze tijdvak van 1 december 2015 tot en met 30 november 2020 onderworpen was aan de verplichte ziektekostenverzekering. De vaststelling van het toepasselijke recht in gevallen waarin de gebruikelijke werkzaamheden in meerdere lidstaten worden verricht, is gebaseerd op artikel 13 van verordening nr. 883/2004, waarvan de uitvoering is geregeld in artikel 16 van verordening nr. 987/2009.
- 21 Artikel 16, lid 1, van verordening nr. 987/2009 is relevant, aangezien verzoeker werkzaamheden verricht in twee lidstaten, namelijk Duitsland en Zwitserland. Door de verordeningen nrs. 1408/71 en 883/2004 uitdrukkelijk te vermelden in deel A van bijlage II, in de verschillende versies ervan, breidt de Overeenkomst EG-Zwitserland de werkingssfeer van deze verordeningen dus uit tot de Zwitserse Bondsstaat, zodat de Zwitserse Bondsstaat voor de afdoening van de onderhavige zaak niet als een derde staat maar als een lidstaat moet worden beschouwd (arrest van 15 september 2022, Rechtsanwaltskammer Wien, C-58/21, EU:C:2022:691, punt 38).

- 22 Bevoegd orgaan in de zin van artikel 16, lid 1, van verordening nr. 987/2009 is in Duitsland het Bundesministerium für Arbeit und Soziales (federaal ministerie van Arbeid en Sociale Zaken). Dit orgaan heeft verweerder, GKV-Spitzenverband (centrale belangenvertegenwoordiger van verplichte zieken- en verzorgingsfondsen), DKVA (Duits verbindingsorgaan ziektekostenverzekering - buitenland), aangewezen als bevoegd orgaan voor de vaststelling van het toepasselijke recht volgens artikel 16, lid 2, van verordening nr. 987/2009 in gevallen waarin de gebruikelijke werkzaamheden in meerdere lidstaten worden verricht, wanneer de betrokkene, zoals in casu, in Duitsland woont. De beslissing wordt gedocumenteerd door de afgifte van de A 1-verklaring.
- 23 Volgens artikel 16, lid 2, eerste en tweede volzin, van verordening nr. 987/2009 stelt verweerder onverwijld de op de betrokkene toepasselijke wetgeving voorlopig vast, met inachtneming van artikel 13 van verordening nr. 883/2004 en artikel 14 van verordening nr. 987/2009.
- 24 Wat artikel 14, lid 8, van verordening nr. 987/2009 betreft, blijkt uit de bezoldiging niet dat verzoeker een substantieel gedeelte van zijn werkzaamheden in Duitsland heeft verricht. Hij kreeg iedere maand dezelfde vergoeding zonder evenredige toebedeling naar de plaats van de werkzaamheden.
- 25 Bijgevolg is de arbeidstijd van doorslaggevend belang. Verzoeker heeft van ongeveer 65 werkdagen per kwartaal 10,5 dag (ongeveer 16 %) in Duitsland, 10,5 dag (ongeveer 16 %) in Zwitserland en de overige dagen in derde landen gewerkt.
- 26 Indien zou moeten worden uitgegaan van verzoekers totale arbeidstijd, waarbij ook zijn werkzaamheden in derde landen in aanmerking worden genomen, zou de rechter het hoger beroep van verweerder verwerpen. In dit geval zou het aandeel van de werkzaamheden in Duitsland minder dan 25 % belopen en dus geen substantieel gedeelte van de werkzaamheden vormen. Dit zou tot gevolg hebben dat het Zwitserse recht van toepassing is. Verzoeker zou dan kunnen eisen dat verweerder de toepasselijkheid van het Zwitserse recht vaststelt. Dit vloeit voort uit artikel 16, lid 2, eerste volzin, van verordening nr. 987/2009.
- 27 Zouden bij verzoekers arbeidstijd uitsluitend zijn werkzaamheden in Duitsland en Zwitserland in aanmerking worden genomen en niet die in derde landen, zou de verwijzende rechter het hoger beroep van verweerder gegrond verklaren en de beslissing van het Sozialgericht vernietigen. In dat geval zou het gedeelte van de werkzaamheden in Duitsland 50 % belopen en dus een substantieel gedeelte van de werkzaamheden vormen. Dit zou tot gevolg hebben dat het Duitse recht van toepassing is.
- 28 Voor zover kan worden nagegaan, heeft het Hof zich nog niet duidelijk uitgesproken over de vraag of bij de vaststelling of een substantieel gedeelte van de werkzaamheden in een lidstaat worden verricht, moet worden uitgegaan van de totale werkzaamheden, met inbegrip van de werkzaamheden in derde landen.

- 29 In het arrest van 19 mei 2022, INAIL en INPS (C- 33/21, EU:C:2022:402), ging het om de vraag welke socialezekerheidswetgeving, overeenkomstig de relevante bepalingen van verordening nr. 1408/71 en van de twee versies van verordening nr. 883/2004, van toepassing is op het vliegend personeel van een in een lidstaat (Ierland) gevestigde luchtvaartmaatschappij dat niet is gedekt door E101-formulieren, gedurende 45 minuten per dag werkt in een voor de bemanning bestemde ruimte, „crew room” genoemd, waarover deze luchtvaartmaatschappij beschikt op het grondgebied van een andere lidstaat (Italië) waar dit vliegend personeel woont, en zich de rest van de arbeidstijd aan boord van de vliegtuigen van deze luchtvaartmaatschappij bevindt.
- 30 Uit dit arrest kan niet worden afgeleid of binnen het kader van artikel 13, lid 1, van verordening nr. 883/2004 ook de werkzaamheden die in een derde land worden verricht, in aanmerking moeten worden genomen. Volgens de verwijzende rechter kan er niet van worden uitgegaan, wat het Sozialgericht wel heeft gedaan, dat het Hof bij de bepaling van het substantiële gedeelte van de werkzaamheden in het woonland (de facto Italië) het niet van belang acht, in welke andere landen die onder de verordening vallen of derde landen de werknemers nog werkzaam waren, aangezien anders daarover uitdrukkelijk uitspraak zou zijn gedaan. Het arrest bevat geen overwegingen over de vraag of de betrokken werknemers überhaupt in derde landen werkzaam waren. In die situatie was er voor het Hof geen reden om zich te buigen over de vraag die thans in het onderhavige geval aan de orde is.
- 31 Het Hof heeft in arrest van 8 mei 2019, Inspecteur van de Belastingdienst (C- 631/17, EU:C:2019:381), geoordeeld dat, hoewel in het onderhavige geval de werkzaamheden plaatsvonden buiten het grondgebied van de Unie, de betrokken arbeidsverhouding een voldoende nauwe aanknoping met dat grondgebied behoudt, aangezien de werknemer gedurende de betrokken periode in Letland was blijven wonen en zijn werkgever in Nederland was gevestigd. Voor de onderhavige procedure volgt hieruit dat de omstandigheid dat verzoeker niet alleen in Duitsland en Zwitserland, maar ook in derde landen werkzaam was, een voldoende nauwe aanknoping tussen de betrokken arbeidsverhouding en het grondgebied van de Unie niet uitsluit. Dit wordt door partijen ook niet betwist. Los daarvan heeft het Hof evenwel opgemerkt dat de bijzondere regels van de artikelen 12 tot en met 16 van verordening nr. 883/2004 en dus met name artikel 13, lid 1, van die verordening niet relevant zijn. Uit dit arrest kan dus niet worden afgeleid of binnen het kader van artikel 13, lid 1, van verordening nr. 883/2004 ook de werkzaamheden die in een derde land worden verricht, in aanmerking moeten worden genomen.
- 32 Een verduidelijking van de litigieuze vraag blijkt ook niet uit het andere door verweerder aangehaalde arrest van 25 november 2021, Finanzamt Österreich (gezinsuitkeringen voor ontwikkelingswerkers) (C- 372/20, EU:C:2021:962). Verzoekster in het desbetreffende hoofdgeding en haar kinderen zijn Duitse onderdanen met geregistreerde woonplaats in Duitsland. Haar echtgenoot en vader van de kinderen, is een Braziliaans onderdaan en heeft nooit een geregistreerde

woonplaats in Duitsland gehad. Verzoekster in het hoofdgeding sloot een arbeidsovereenkomst met een Oostenrijkse niet-gouvernementele organisatie. Volgens deze overeenkomst bevond de standplaats van verzoekster in het hoofdgeding zich in Wenen (Oostenrijk) en vielen haar gezinsleden en zijzelf krachtens de socialezekerheidswetgeving onder de Wiener Gebietskrankenkasse (lokaal ziekenfonds Wenen, Oostenrijk). Na een voorbereidende training in Wenen, is verzoekster in het hoofdgeding op 31 oktober 2016 op uitzending gegaan naar Uganda.

- 33 Het Hof heeft aanvankelijk opnieuw geoordeeld dat de enkele omstandigheid dat een werknemer zijn werkzaamheden buiten het grondgebied van de Unie verricht, niet volstaat om de toepassing van de regels van de Unie – en met name van verordening nr. 883/2004 – uit te sluiten wanneer de arbeidsverhouding een voldoende nauwe aanknoping met dat grondgebied behoudt. Het Hof heeft een voldoende nauwe aanknoping met het grondgebied van de Unie, met name met Oostenrijk, bevestigd (de werkgever is in Oostenrijk gevestigd). In die lidstaat heeft de werkneemster vóór haar uitzending naar een derde land een voorbereidende trainingsperiode doorlopen en erna ook een periode van re-integratie. Bovendien is de arbeidsovereenkomst gesloten naar Oostenrijks recht, valt de werkneemster onder het Oostenrijkse socialezekerheidsstelsel en gaat zij op uitzending in het kader van de ontwikkelingshulp van de Republiek Oostenrijk. Het Hof heeft artikel 11, lid 3, onder a), van verordening nr. 883/2004 aldus uitgelegd dat het de wetgeving van de lidstaat van haar werkgever aanwijst, dus de Oostenrijkse wetgeving, als de enige wetgeving waar verzoekster onder valt, zonder dat een beroep behoeft te worden gedaan op de subsidiaire regel in artikel 11, lid 3, onder e), van die verordening. De bijzondere regels van artikel 13, lid 1, van verordening nr. 883/2004 hebben bij de beslissing geen rol gespeeld.
- 34 Om de hierboven uiteengezette redenen is de verwijzende rechter van oordeel dat twijfels bestaan over een uitlegging van artikel 13, lid 1, van verordening nr. 883/2004, gelezen in samenhang met artikel 14, lid 8, van verordening nr. 987/2009 met betrekking tot de vraag of bij de beoordeling of een substantieel gedeelte van de werkzaamheden in een lidstaat wordt verricht, alle werkzaamheden van de werknemer, met inbegrip van zijn werkzaamheden in derde landen of niet, in aanmerking moeten worden genomen, en dat de geformuleerde prejudiciële vragen moeten worden verduidelijkt.